

Централна кооперативна банка АД Скопје

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
за работењето на Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје за 2017
година

Скопје,
март, 2018 год.

Врз основа на член 59, став 1, точка 15 од Статутот на Централна кооперативна банка АД Скопје, Надзорниот одбор до Собранието на акционерите на Банката го доставува следниот

Годишен извештај за работењето на Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје во 2017 година

Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје претставува самостоен и независен орган кој своите активности ги врши согласно со законските прописи, Статутот и Кодексот за корпоративно управување на ЦКБ АД Скопје. Надзорниот одбор ги усвојува деловната политика и развојниот план на ЦКБ АД Скопје, ги одобрува и донесува политиките за вршење финансиски активности и го надгледува нивното спроведување, ги одобрува и ги донесува плановите, програмите и другите општи акти врз основа на кои работи Банката, постојано го следи нејзиното работење, ги следи и ги анализира извештаите на супервизорската контрола над ЦКБ АД Скопје и други извештаи од Народната банка на РМ и презема други мерки за усогласување и работење на Банката согласно со законските и со подзаконските прописи. Одговорен е да обезбеди добро работење, управување и стабилност на ЦКБ АД Скопје, како и навремено и точно финансиско известување на надлежните институции.

Во рамките на овие надлежности, Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје во текот на 2017 година работеше со стремеж за добро работење, управување и стабилност на Банката, навремено и точно известување на Народната банка на Република Македонија, квалитетно и континуирано управување со пазарните ризици, планирање нови и развој на постоечки производи и услуги на пазарот, усогласување на актите и политиките со измените во законската и подзаконската регулатива, заштита на информативниот систем, усогласување на каматните стапки и тарифата со општите услови на пазарот, а, воедно, имаше и активности поврзани со наплата на проблематични побарувања. Работата беше ориентирана кон остварување на целите за зголемување и подобрување на квалитетот на кредитното портфолио, вршење ефикасна контрола врз процесите на работа, минимизирање на оперативните ризици, постигнување определени финансиски и организациски резултати.

Активностите генерално беа насочени кон следење на визијата Банката да стане една од најдобрите средни банки во Република Македонија и да биде сигурен и конструктивен партнер на секој нејзин клиент. Дејностите беа ориентирани кон остварување на нејзината мисија - да креира трајни врски со клиентите и подлабоко да навлезе на македонскиот пазар преку финансирање мали и средни претпријатија и физички лица, како и понуда на современи финансиски услуги кои ги исполнуваат највисоките професионални стандарди, притоа стремејќи се да одржува позитивна и стимулативна работна атмосфера и да ги поттикнува иницијативите и да ги наградува реалните резултати и успеси.

Централна кооперативна банка во текот на 2017 година настојуваше:

- да има одржлив раст на кредитите и да ја зајакне својата пазарна позиција во националната економија;
- да продолжи со ширење на својата деловна мрежа, со цел да ги доближи производитите и услугите до своите клиенти;
- да дефинира политики и процедури за усогласување на работењето со најдобрите меѓународни практики и закони;
- да одржува висок квалитет на кредитното портфолио и задоволително ниво на покриеност со резервации;
- одржување стабилно депозитно јадро и висок степен на ликвидност, и
- одржување на ризичните позиции во рамките на лимитите утврдени од страна на НБРМ, како и во рамките на интерните лимити.

Со цел подобрување на севкупната финансиска позиција на Банката, Надзорниот одбор донесе бројни одлуки, меѓу кои: одлуки за воведување високо конкурентни каматни стапки за девизното штедење кај населението, одлуки од доменот на кредитирањето на малите и средни бизниси. Се вршеше измена и дополнување на параметрите на постоечките продукти во насока на подобрување на условите за клиентите, имаше промотивни услови на дел од кредитите за физички лица, што, од своја страна, предизвика голем интерес кај бројни кредитобаратели. Активностите на одборот придонесоа за:

- подобрена кредитна активност;
- промени во структурата на депозитната база;
- вложување во нискоризични пласмани (државни записи и обврзници), и
- продажба на преземени средства.

Надзорниот одбор на сите свои седници полноправно одлучуваше согласно со законските и подзаконските прописи, Статутот на Банката и Деловникот за работа на Надзорниот одбор, одлуките ги донесуваше со мнозинство гласови, а донесе и одлуки без одржување седница, по претходна согласност на сите свои членови. Во 2017 година, одговорно ги вршеше своите активности во насока на обезбедување добро работење, управување и стабилност на Банката, како и навремено и точно финансиско известување на Народната банка на РМ.

Надзорниот одбор како орган на Централна кооперативна банка АД Скопје е именуван од страна на Собранието на акционерите, по добивање претходна согласност од гувернерот на Народната банка на Република Македонија. Надзорниот одбор работеше во следниот состав:

- Тихомир Атанасов – претседател;
- Георги Константинов – заменик-претседател;
- Христо Христов - член;
- Љубен Нанов – независен член, и
- Киро Костов - независен член.

При изборот на независните членови во целост се испочитувани критериумите за независност, утврдени со Законот за банките.

ИЗВРШУВАЊЕ НА НАДЗОРНАТА ФУНКЦИЈА

Во извршувањето на своите законски и статутарни надлежности, Надзорниот одбор постојано го следеше работењето на Банката и секој месец ги разгледуваше извештаите на Управниот одбор за остварените финансиски резултати, ги следеше движењето на сите финансиски показатели, билансот на состојба, билансот на успех, профитабилноста и ликвидноста, кредитното портфолио, депозитите на правни и физички лица, остварените приходи и расходи со нивната структура, сопствените средства, стапката на адекватност на капиталот, причините за промените во портфолиото и сите останати значајни прашања од работењето на Банката. Надзорниот одбор редовно соработуваше со Управниот одбор и остваруваше постојан надзор врз работењето и органите на Банката. Ги следеше ликвидноста, ризиците, другите значајни параметри за успешно остварување на функциите на истата и квалитетот на кредитното портфолио.

Во извештајниот период Надзорниот одбор вршеше надзор преку:

- редовно разгледување на извештаите за работењето на Управниот одбор на Банката, извештаите на Одборот за управување со ризиците, Одборот за ревизија, Службата за внатрешна ревизија, Службата за контрола на усогласеноста на работењето со прописите, лицето одговорно за сигурност на информативниот систем, одобрување на Годишниот извештај за работењето на Банката;
- одобрување на изложеност кон лица од над 20% од сопствените средства на Банката, со исклучок на изложеност врз основа на купување хартии од вредност

- издадени од НБРМ;
- одобрување трансакции со поврзани лица со Банката во износ од над 6.000.000 денари;
- анализа на кредитното портфолио на физички лица;
- усвојување на Финансискиот план на Банката, одобрување на плановите и програмите за работа и Годишниот план за внатрешна ревизија на Службата за внатрешна ревизија;
- одобрување на Годишната сметка и на финансиските извештаи на Банката;
- усвојување на политиките за управување со ризиците, плановите и програмите за работа и општите акти на Банката, освен актите што ги донесува Собранието на акционерите;
- разгледување на извештаите на супервизијата, други извештаи и записници, доставени од Народната банка, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и преземање мерки и активности за надминување утврдени неусогласености и слабости во работењето на Банката;
- разгледување на Годишниот извештај за работењето на ЦКБ АД Скопје;
- други активности согласно со законската и подзаконската регулатива, Статутот и интерните акти на Банката.

Во периодот јануари-декември 2017 година, Надзорниот одбор во рамките на своите надлежности донесе определен број акти и ја оцени соодветноста на некои од постоечките, со кои се одобруваат деловните политики и стратегии во банкарското работење, како и други акти поврзани со работењето на Банката.

Во извршувањето на своите законски и статутарни надлежности, Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје во периодот јануари-декември 2017 година одржа 13 (тринаесет) седници и на 22.12.2017 година донесе одлуки без одржување седница, со претходна согласност на сите негови членови.

На седниците во 2017 година присуството од страна на членовте на Надзорниот одбор беше следното:

- Тихомир Атанасов беше присутен на 13 (тринаесет) седници;
- Георги Константинов беше присутен на 13 (тринаесет) седници;
- Христо Христов беше присутен на 13 (тринаесет) седници;
- Љубен Нанов беше присутен на 13 (тринаесет) седници;
- Киро Костов беше присутен на 12 (дванаесет) седници.

ПОЗНАЧАЈНИ АКТИ ДОНЕСЕНИ ОД СТРАНА НА НАДЗОРНИОТ ОДБОР

Политиките, одлуките и останатите акти од Надзорниот одбор се изготвени и предложени од страна на Управниот одбор, Кредитниот одбор или Одборот за управување со ризиците. Позначајни акти кои беа донесени во периодот јануари-декември 2017 година се:

➤ **Одобрени одлуки, извештаи, планови и политики, предложени до Собранието на акционери**

Надзорниот одбор ги одобри и ги предложи до Собранието на акционерите на Банката за усвојување финансиските извештаи на Банката за 2016 година, го разгледа и го предложи за усвојување Извештајот на друштвото за ревизија на финансиските извештаи за годината што завршува на 31.12.2016 година, со писмено мислење од Надзорниот одбор, го одобри предлогот на Одборот за ревизија на ЦКБ АД Скопје за назначување на Друштвото „Грант Торнтон“ ДОО Скопје како друштво за ревизија за 2017 година. Надзорниот одбор го достави до Собранието на акционерите на Банката Извештајот за своето работење во 2016

година со оценка за сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно, а донесе и Предлог-одлука за измена и дополнување на Статутот на ЦКБ АД Скопје.

➤ **Донесени одлуки и политики, одобрени извештаи и планови од страна на Надзорниот одбор**

Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје во текот на 2017 година ги усвои Деловната политика и развојниот план, како и Финансискиот план на ЦКБ АД Скопје за 2017 година, го разгледа Годишниот извештај за работа на Службата за внатрешна ревизија на ЦКБ АД Скопје за 2016 година, со писмено мислење од Надзорниот одбор по истиот, ги разгледа полугодишниот и годишниот извештај за работа на Одборот за ревизија на ЦКБ АД Скопје за 2017 година, со оценка за сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно. Исто така, на седница на Надзорниот одбор беше одобрен и Извештајот за спроведениот попис на средствата и изворите на средства на ЦКБ АД Скопје со состојба 31.12.2016 година и се донесе одлука за одобрување на неревидираните финансиски извештаи на Банката за годината што завршува на 31.12.2016 година.

➤ **Одлуки за измена и дополнување на параметри на кредитни производи за физички и правни лица, како и определување промотивни услови за нив**

Со цел подобрување на конкурентната позиција на пазарот, а во насока на понуда на поатрактивни услови и каматни стапки, Надзорниот одбор повеќепати во изминатата година донесуваше одлуки за измена и дополнување на параметрите на кредитните производи и пакети за физички и правни лица. Исто така, определуваше и промотивни периоди со атрактивни параметри на некои производи на Банката.

➤ **Одлуки за воведување нови, како и измена и дополнување параметри на постоечки депозитни производи**

Со донесувањето одлуки за воведување промотивни услови кај депозитниот производ супер депозит во евра, Надзорниот одбор целеше кон зголемување на асортиманот и атрактивноста на депозитните производи на Централна кооперативна банка АД Скопје, односно зголемување на депозитната база.

➤ **Одлуки за повторно именување на членовите на Управниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје**

Во февруари 2017 година, Надзорниот одбор донесе одлука за повторно именување на лицето Станимир Станчев како член на Управниот одбор на Банката, а во октомври 2017 година донесе одлуки за повторно именување на лицата Неделин Валчев и Орце Трајковски за членови на истиот. За ваквите одлуки именуваните лица добија претходна согласност од гувернерот на Народната банка на Република Македонија, со што се стекнаа со мандати од по четири години. Притоа, од редовите на Управниот одбор на Банката, повторно за претседател беше избран г. Валчев.

➤ **Одлука за верификација на Одлуката од Управниот одбор за склучување договори за купопродажба на моторни возила**

На седницата одржана во февруари 2017 година, Надзорниот одбор на Банката ја верифицираше одлуката на Управниот одбор за склучување договори за купопродажба на моторни возила, со ДТУ М КАР ДООЕЛ. Со тоа ЦКБ АД Скопје се здоби со четири нови возила.

➤ **Одлука за свикување Годишно собрание на акционерите на ЦКБ АД Скопје**

Согласно со Законот за трговски друштва и Законот за банките, како и со Статутот на ЦКБ АД Скопје, Надзорниот одбор на својата седница одржана во април 2017 година донесе одлука за свикување Годишно собрание на акционерите на Банката.

➤ **Одлуки за одобрување кредити и банкарски гаранции**

На своите седници во текот на минатата година, Надзорниот одбор разгледуваше и одобруваше кредитни барања кои не се во надлежност на Управниот одбор, за редовни вип-клиенти се одобруваа и повластени каматни стапки и надоместоци за тарифи на користени услуги и производи од Банката, со надеж за понатамошна добра соработка со нив.

➤ **Одлуки за определување повластени каматни стапки за клиенти, иматели на депозити во Банката**

Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје во извештајниот период верифицираше одлуки на Управниот одбор за определување повластени каматни стапки за клиенти, иматели на депозити во Банката, имајќи ја предвид започнатата соработка со истите, како и политиката на Банката во насока за прибирање орочени средства.

➤ **Одлуки за измена на висината на каматните стапки и на тарифата на Банката**

Со цел понуда на поволни и привлечни услови за потенцијалните и за постоечките клиенти на Банката, со одлуки на Надзорниот одбор, неколку пати беа извршени корекции на каматните стапки и на тарифата на надоместоците за услугите што ги врши Банката, а заради уште поголема конкурентност, во одредени периоди во 2017 година се воведоа и промотивни услови на некои од продуктите, што, воедно, резултираше со голем интерес од страна на кредиобарателите.

➤ **Предлог-одлука за употреба и распоредување на остварената добивка во 2016 година**

Во април 2017 година, Надзорниот одбор донесе Предлог-одлука за употреба и распоредување на остварената добивка во 2016 година, која се стави како точка за усвојување на дневниот ред на седницата на Годишното собрание на акционери.

➤ **Одлука за именување членови на Одборот за наградување на Централна кооперативна банка АД Скопје**

На седницата одржана во април 2017 година, Надзорниот одбор ги именуваше лицата - Тихомир Атанасов, Георги Константинов, Љубен Нанов, Киро Костов и Неделин Валчев како членови на Одборот за наградување на Централна кооперативна банка АД Скопје со мандат од четири години.

➤ **Одлука за повторно именување независни членови на Одборот за ревизија на Централна кооперативна банка АД Скопје**

Имајќи го предвид истекувањето на мандатот на независните членови на Одборот за ревизија на Банката, Надзорниот одбор во мај 2017 година со одлука повторно ги именуваше лицата Соња Чулева и Власте Савевски за независни членови на Одборот за ревизија, со мандат од четири години.

➤ **Одлука за именување членови на Одборот за управување со ризици на ЦКБ АД Скопје**

Со оглед на истекувањето на мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици на Централна кооперативна банка АД Скопје, Надзорниот одбор на својата седница, одржана во мај 2017 година, ги именуваше лицата Борка Цветановска, Станимир Станчев, Жаклина Мариќ, Вукота Чукиќ и Драги Рајковски како членови на Одборот за управување со ризици на Банката со мандат од две години.

➤ **План за продажба на преземени средства**

Согласно со точка 14 од Одлуката за сметководствениот и регулаторен третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања („Сл.весник на РМ“ бр.50/13), односно пропишаната обврска на банките во одреден период од преземањето на средството да изготват план за продажба на преземените средства, Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје одобруваше план за продажба на преземени средства и донесуваше одлуки за продажба на имоти, сопственост на ЦКБ АД Скопје.

➤ **Кодекс на етика и стандарди на професионално однесување**

Во јануари 2017 година, Надзорниот одбор на Банката донесе одлука за усвојување на ревидиран Кодекс на етика и стандарди на професионално однесување во ЦКБ АД Скопје. Имено, во согласност со потребите на Банката и во согласност со регулативата која се однесува и ја регулира оваа материја, а со цел да ја подигне свеста и одговорноста на вработените при извршувањето на своите работни задачи, се јави потреба од ревидирање на содржината на постоечкиот Кодекс, усвоен во 2015 година.

➤ **Стратегија за преземање и управување со ризици**

Успешното управување со ризиците претставува еден од основните предуслови за успешно работење на секоја банка. Токму затоа и современиот концепт на банкарско работење се темели на адекватен пристап кон ризикот како универзална категорија, односно управувањето со ризици не претставува избегнување на ризикот, туку негова идентификација, управување со ризикот, како и одржување прифатливо ниво на ризик. Целта на Стратегијата за преземање и управување со ризиците е да даде основни насоки во управувањето со ризиците и дефинирање прифатливо ниво на ризик.

Бидејќи во периодот од последното ревидирање на Стратегијата за преземање и управување со ризиците, односно од 26.2.2016 година до моментот на нејзиното разгледување во февруари 2017 година немаше измени во законската регулатива која го регулира управувањето со ризиците, Надзорниот одбор донесе Одлука за оценување на истата како соодветна за наредниот период.

➤ **Политика за утврдување на интерниот капитал на Банката**

Процесот на утврдување на интерниот капитал се воспоставува со цел утврдување и одржување интерен капитал на континуирана основа кој Банката го смета за адекватен за покривање на сите видови ризици на кои е изложена. Овој процес во основа служи да се изврши проценка дали Банката може да си ги дозволи преземените ризици во согласност со својот ризичен профил. Со Политиката за утврдување на интерниот капитал на Банката се утврдуваат тековните и идните потреби за капитал за покривање на сите ризици при остварување на планираните стратески цели.

Во периодот од последното ревидирање на Политиката за утврдување интерен капитал на Банката, до моментот на нејзиното разгледување во февруари 2017 година немаше измени во законската регулатива со која се регулира утврдувањето на интерниот

капитал. Поради тоа Надзорниот одбор на својата седница одржана во февруари 2017 година донесе одлука со која истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за користење услуги од надворешни лица**

Во април 2017 година, Надзорниот одбор донесе Одлука за измена и дополнување на политиката за користење услуги од надворешни лица на Банката.

При вршењето на финансиските активности и деловните процеси ЦКБ АД Скопје користи услуги од надворешни лица – добавувачи на услуги, сервиси, производи и др. Од користењето на овие услуги од надворешни лица произлегуваат ризици во работењето на Банката. Со оваа политика се поставуваат основните принципи и насоки за управување со тие ризици. Политиката за користење услуги од надворешни лица е наменета да обезбеди постојан надзор над способноста на надворешните лица – добавувачи на услуги за усогласен квалитет и подобрување на квалитетот на производите, односно квалитетот и континуитетот на услугите кои се набавуваат.

➤ **Политика за идентификување и следење поврзани лица**

Предмет на Политиката за идентификување и следење на поврзаните лица и лицата поврзани со Банката е уредување на начинот на утврдување на поврзаните лица и лицата поврзани со Банката и воспоставување соодветни системи за следење на поврзаните лица за потребите на нејзиното работење. Преку конзистентна примена на оваа политика, Банката може навремено да ги идентификува и следи изложеностите кон клиентите и со нив поврзаните лица, со што влијае на намалување на изложеноста на одделните видови ризици преку нивна диверзификација.

Надзорниот одбор на Централна кооперативна банка АД Скопје на седницата одржана во март 2017 година ја оцени Политиката за идентификување и следење на поврзани лица како адекватна за нареден период, бидејќи во периодот од нејзиното последно разгледување во март 2016 година до март 2017 година немаше измени во законската регулатива со која се регулира истата.

➤ **Кодекс на корпоративно управување**

Кодексот за корпоративно управување на ЦКБ АД Скопје ги уредува основните начела и принципи за корпоративното управување во Банката како збир од заемни односи меѓу Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во Банката, Надзорниот одбор, акционерите на Банката и другите заинтересирани субјекти. Согласно со одредбите на Одлуката за основните начела и принципи на корпоративното управување во банка, донесена од Народната банка на РМ, Кодексот за корпоративно управување еднаш годишно е предмет на ревидирање. Имајќи го предвид претходно наведеното, Надзорниот одбор во април 2017 година донесе одлука за измени и дополнувања на истиот.

➤ **Политика за управување со правниот ризик**

Со Политиката за управување со правниот ризик се уредува управувањето со правниот ризик на ЦКБ АД Скопје и се даваат основните цели и насоки на нејзиното дејствување на полето на идентификација, оценка, следење, контрола и управување со правниот ризик на кој е изложена при вршењето на своите активности, со цел спречување или минимизирање на можноста за појава на загуби или намалување на вредноста на имотот или акционерскиот капитал. Бидејќи од 22.4.2016 година до моментот на нејзиното разгледување во април 2017 година немаше измени во законската регулатива која го регулира управувањето со правниот ризик, Надзорниот одбор донесе одлука со која ја оцени Политиката за управување со правниот ризик како адекватна за нареден период.

➤ **Политиката за интерно утврдување на адекватноста на капиталот**

Со оваа политика се уредува процесот на утврдување на интерниот капитал на ЦКБ АД Скопје. Овој процес се воспоставува со цел утврдување и одржување интерен капитал на континуирана основа кој Банката го смета за адекватен за покривање на сите видови ризици на кои е изложена. Истиот во основа служи да се изврши проценка дали ЦКБ АД Скопје може да си ги дозволи преземените ризици во согласност со својот ризичен профил. Со Политиката за интерно утврдување на адекватноста на капиталот се утврдуваат тековните и идните потреби за капитал за покривање на сите ризици при остварување на планираните стратегиски цели. Политиката е појдовна основа за донесување други интерни акти на ЦКБ АД Скопје со кои ќе се доуредува процесот на интерна проценка на адекватноста на капиталот.

Бидејќи во периодот од последното ревидирање на Политиката за утврдување на интерен капитал на Банката, до моментот на нејзиното разгледување во мај 2017 година немаше измени во законската регулатива со која се регулира утврдувањето на интерниот капитал, Надзорниот одбор истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за управување со валутниот ризик**

Со Политиката за управување со валутниот ризик на Банката се даваат основните цели и насоки на нејзиното дејствување на полето на идентификација, оценка, следење, контрола и управување со валутниот ризик на кој е изложена Банката при вршењето на своите активности, со цел спречување или минимизирање на можноста за појава на загуби или намалување на вредноста на имотот или акционерскиот капитал на Банката. Валутниот ризик претставува ризик од загуба заради промена на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот во однос на вредноста на другите странски валути. Валутниот ризик се манифестира како можност или веројатност од појава на позитивни или негативни ефекти во работењето, што директно се условени од промените на интервалутарните вредности на валутите.

Бидејќи во периодот од последното ревидирање на Политиката за управување со валутниот ризик на Банката до моментот на нејзиното разгледување во мај 2017 година немаше измени во законската регулатива со кои се регулира истата, Надзорниот одбор донесе одлука со која истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за управување со репутацискиот ризик**

Репутациски ризик е тековен или иден ризик врз добивката или сопствените средства на Банката кој произлегува од неповолните согледувања на клиентите, доверителите, акционерите, инвеститорите и регулаторите за работењето на Банката.

Нарушена репутација на Банката, или уште познато како репутациски ризик, може да биде предизвикана и од правниот ризик кој, пак, претставува дел од оперативниот ризик на Банката, и истите се опфатени во посебни политики за управување со ризици. Политиката ги содржи основните принципи кои треба да бидат следени од менаџментот и вработените на Банката и го објаснува основниот процес со кој репутацискиот ризик ќе биде идентификуван и управуван на сите нивоа на работењето на Банката.

Бидејќи во периодот од последното ревидирање на Политиката за управување на репутациски ризик на ЦКБ АД Скопје, до моментот на нејзиното разгледување во мај 2017 година, немаше измени во законската регулатива која го регулира управувањето со репутациски ризик, истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за управување со ликвидносниот ризик**

Ликвидносен ризик претставува ризик Банката да не може да обезбеди доволно средства за измирување на своите краткорочни обврски во моментот на нивното достасување или потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци.

Заради овозможување непречено тековно работење на ЦКБ АД Скопје, како и овозможување на зголемување на обем на активности потребно е одржување стабилна ликвидносна позиција. Одржување на потребната ликвидност претставува трошок во форма на изгубен приход којшто Банката би го остварила со ангажирање на овие средства во профитабилни пласмани. Од друга страна, доколку тековните потреби не се покриваат доволно со ликвидни средства, надоместување на недостатокот најчесто се врши од дополнителни финансиски извори, што вообичаено претставува повисоки трошоци. Оттука произлегува заклучокот дека активна политика на управување со ликвидноста е еден од приоритетите на Банката.

Бидејќи во периодот од последното изменување на Политиката за управување со ликвидносниот ризик на ЦКБ АД Скопје, до мај 2017 година се настанати измени во законската и подзаконската регулатива кои ја регулираат оваа материја, Надзорниот одбор на Банката изврши измена и дополнување на Политиката за управување со ликвидносниот ризик на ЦКБ АД Скопје.

➤ **Политика за контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите**

Ризикот од неусогласеност на работењето на Банката со прописите претставува ризик од изложување на Банката на правни или регулаторни санкции (изрекување мерки од страна на Народната банка на РМ), ризик од настанување финансиски загуби и нарушување на угледот на Банката (репутациски ризик) како последица на неусогласеноста на работењето на Банката со прописите.

Согласно со измените во Законот за банките („Сл. весник“ бр.190/2016) лицето, односно раководителот на Службата за контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите за својата работа ќе поднесува полугодишен извештај до Надзорниот одбор наместо досегашниот квартален извештај. Од тие причини Надзорниот одбор на Банката на својата седница во мај 2017 година изврши измена на Политиката за контрола на усогласеност на работењето на банката со прописите.

➤ **Деловник за работа на Надзорниот одбор**

Во мај 2017 година, Надзорниот одбор на Банката усвои Деловник за работа на Надзорниот одбор на Банката, кој беше усогласен со Законот за изменување и дополнување на Законот за банките („Сл.весник“ бр. 190/16), со што престана да важи Деловникот усвоен во јуни 2015 година.

На седницата одржана во септември 2017 година Надзорниот одбор изврши измени и дополнувања на Деловникот за работа на Надзорниот одбор, со што се изврши попрецизно дефинирање на процесите на работа и одлучување на Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје согласно со Законот за трговските друштва и Законот за банките, како и терминологијата усогласеност со позитивните законски норми.

➤ **Деловник за работа на Одборот за ревизија**

На седницата одржана во мај 2017 година Надзорниот одбор одобри Деловник за работа на Одборот за ревизија на Централна кооперативна банка АД Скопје, со што престана да важи Деловникот одобрен во јуни 2015 година.

Со одлуката на Надзорниот одбор донесена во септември 2017 година се изврши попрецизно дефинирање на процесите на работа и одлучување на Одборот за ревизија на ЦКБ АД Скопје согласно со Законот за трговските друштва и Законот за банките, како и термилошка усогласеност со позитивните законски норми.

➤ **Политика за управување со пазарниот ризик**

Политиката за управување со пазарниот ризик претставува интерен акт со кој се даваат основните цели и насоки на нејзиното дејствување на полето на идентификација, оценка, следење, контрола и управување со пазарниот ризик на кој е изложена Банката при вршењето на своите активности. Во неа се содржани основните принципи кои треба да бидат следени од менаџментот и од вработените и го објаснува главниот процес со кој пазарниот ризик ќе биде идентификуван и управуван на сите нивоа на работењето на ЦКБ АД Скопје. Целта на донесувањето на оваа политика е воспоставување ефикасен систем за следење на пазарниот ризик на Банката, кој ги вклучува процесите на неговото идентификување, мерење или оценка, следење и контрола за негово намалување.

Бидејќи во периодот од последното ревидирање на Политиката за управување со пазарниот ризик на ЦКБ АД Скопје до јуни 2017 година немаше измени во законската регулатива која го регулира управувањето со пазарниот ризик, Надзорниот одбор истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за кредитна активност**

Со Политиката за кредитна активност на Централна кооперативна банка АД Скопје се определуваат: основните принципи и специфични барања при остварување на кредитната активност на Банката; параметрите и технологијата на проучување, одобрување и управување на кредитната активност; постапки и активности кои Банката ги презема при достасаните, а ненаплатени побарувања (реструктурирање кредитна изложеност) и структурата и правни норми на посебните служби во организациската структура на Банката.

На својата седница одржана во јуни 2017 година Надзорниот одбор на Банката изврши измена и дополнување на Политиката за кредитна активност, поради усогласување на истата со Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за лимитите на изложеноста на НБРМ („Службен весник на РМ“ бр. 26/17).

➤ **Политика за управување со ризикот од промена на каматни стапки**

Банката е изложена на ризик од промена на каматните стапки и ризик од рочна неусогласеност на каматночувствителните активни и пасивни позиции како резултат на неповолните промени на каматните стапки и разликите во рочноста. Таа, исто така, е изложена на основниот ризик од каматни стапки, кој произлегува од различниот начин на менување на променливите каматни стапки, како што се: каматните стапки на активата и пасивата, како и промената на одредени референтни каматни стапки (ЛИБОР, СКИБОР). Активностите за управување со овој ризик се насочени кон оптимизирање на нето-приходите од камати со разни пазарни стапки кои се конзистентни со деловните стратегии на Банката. Основа за управување со каматниот ризик претставува Одлуката на Надзорниот одбор за каматни стапки и ефектите од нејзиното спроведување врз билансот на успех.

На седницата на Надзорниот одбор, одржана во септември 2017 година беше извршена измена и дополнување на Политиката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности на Банката.

➤ **Политика за управување со стратегискиот ризик**

Стратегискиот ризик претставува потенцијална загуба која може да се појави како резултат на: спроведување неефективна деловна стратегија, отсуство на интегрирана деловна стратегија, неможност и неспособност за интегрирање на стратегијата, неможност и неспособност Банката да ја приспособи стратегијата на промените кои настануваат во деловното окружување. Банката внимателно ги формулира стратегиските и деловните планови со цел тие преку органите на управување и соодветна внатрешна инфраструктура да бидат ефективно спроведени. Оваа Политика е донесена со цел да се обезбеди континуитет на управувањето со стратегискиот ризик согласно со обемот, видот и големината на Банката, како и одржување на изложеноста на овој ризик во рамките на законските одредби согласно со најдобрите меѓународни практики.

Во септември 2017 година, Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје изврши измена и дополнување на горенаведената политика, заради усогласување со измените во Законот за изменување и дополнување на Законот за банките („Сл. весник на РМ“ бр.190/2016) .

➤ **Политика за управување со кредитниот ризик**

Целта на оваа политика е воспоставување систем за управување со кредитниот ризик на Банката, кој подразбира воспоставување правила за управување со ризикот, ефикасен информативен систем, јасно дефинирани надлежности во рамките на организациската структура на Банката во однос на управување со ризикот и соодветен систем на внатрешна контрола и ревизија. Политиката е конзистентна со визијата и мисијата на Банката, а преку нејзиното имплементирање треба да се воспостави оптимална структура на кредитната изложеност, која ќе овозможи остварување на посакуваната профитабилност, со истовремено минимизирање на кредитниот ризик на кој притоа ќе биде изложена.

Надзорниот одбор на својата седница, одржана во октомври 2017 година, донесе Одлука за измена и дополнување на Политиката за управување со кредитниот ризик. Имено, беа извршени промени на интерните лимити во Прилог 1, составен дел на Политиката, согласно со точка 12 од Акцискиот план за постапување на Централна кооперативна банка АД Скопје по препораките и наодите утврдени со Записникот од НБРМ И бр. 17-28 од 21.2.2017 година од теренската контрола извршена со пресечен датум 30.9.2016 година.

➤ **Годишен план на Службата за внатрешна ревизија за 2017 година**

Годишниот план на Службата за внатрешна ревизија за 2017 година беше усогласен со принципите и стандардите на внатрешната ревизија, кодексот на етика и стандардите за професионално однесување, законската и подзаконската регулатива и интерните акти, со вклучување на можноста за факторот изненадување.

Службата предвиде да применува најадекватен тип на ревизија (финансиска ревизија, ревизија на усогласеноста, оперативна ревизија, ревизија на информативниот систем, ревизија на менаџментот) во зависност од целите кои треба да ги постигне во одделните ревизорски ангажмани имајќи го предвид фактот да ги опфати сите активности и субјекти на Банката. Во годишниот план беа опфатени: ревизии во областа на кредитирањето, ревизија на активности за платен промет со странство, ревизија на платниот промет во земјата, ревизија на ИТ и сигурност на информативниот систем, ревизии на експозитури/филијали, ревизија на управувањето со ризиците, follow up мониторинг ревизии, како и вонредни ревизии во 2017 година по барање на НБРМ, Надзорниот и Управниот одбор на Банката, како и по иницијатива на внатрешниот ревизор доколку постојат индикации за одредени слабости и неправилности во оделните организациски делови или процеси, кои можат да доведат до загуби, штети и негативно влијаат врз репутацијата на Банката.

Во октомври 2017 година, Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје одобри да се изврши промена на Годишниот план за 2017 година на Службата за внатрешна ревизија со цел

пренасочување на дел од ревизорските ангажмани одобрени во рамките на Годишниот план за 2017 година за првиот квартал на 2018 година.

Имено, одложувањето на ревизорските ангажмани за 2017 година се изврши поради намалување на бројот на вработени лица во Службата, како и задолжувањата на Службата од страна на НБРМ да изврши оценка на преземените активности за постапување според Писменото предупредување на НБРМ, И.бр.119 од 18.9.2017 година и Акцискиот план на Банката доставен до НБРМ, за завршените активности за кои е утврден рок за усогласување заклучно со 30.9.2017 година, најдоцна со датум 31.12.2017 година. Нов ревизор во Службата за внатрешна ревизија Надзорниот одбор именуваеше со одлука донесена на седницата одржана на 27.10.2017 година.

➤ **Политика за управување со оперативниот ризик**

Во ноември 2017 година, Надзорниот одбор изврши измена и дополнување на Политиката за управување со оперативниот ризик на ЦКБ АД Скопје. Во Политиката за управување со оперативниот ризик е претставен системот на принципи кои ја чинат рамката за делотворно управување со оперативниот ризик. Таа има цел да воспостави стандардизирани и сеопфатни инструкции за управување кои во себе, освен барањата на Банката, ги содржат и регулаторните барања за управување со овој ризик. Таа има за цел да воведи и да промовира доследна и позитивна култура и рамка за управување со оперативниот ризик што може да произлезе од сите активности што ги презема Банката. Политиката ги објаснува системите преку кои се идентификуваат, контролираат, управуваат и ублажуваат материјалните и нематеријалните ризици, предизвикувачи на оперативните ризици во рамките на Банката.

➤ **Политиката за управување со ризик од земја**

Банката со своето учество во меѓународните финансиски активности надвор од границите на земјата не е изложена само на вообичаениот кредитен ризик, туку и на ризик од земја. Ризикот од земја е примарен фактор кој го разграничува меѓународното од домашното кредитирање. Тој ги вклучува сите неодредености кои произлегуваат од економските, социјалните и политичките услови на земјата, а кои можат да влијаат на зајмувачите во таа земја да не се во можност или да не можат во целост да ги исполнат нивните надворешни обврски. Ризикот од земја може да произлезе од влошување на економските услови, политичките и социјални пресврти, национализација или експропријација на средства, владино неплаќање на надворешниот долг, девизна контрола или девалвација на домашната валута. Ризикот на земја е посебен облик на ризик на кој Банката може да има мало директно влијание. Затоа таа треба да има адекватни системи и соодветна компетентност да управува со изложеностите надвор од границите на земјата со цел да го избегне преземањето несоодветни ризици на концентрација на таквите изложености.

Во периодот од последното ревидирање на Политиката за управување со ризик од земја на ЦКБ АД Скопје, до моментот на нејзиното разгледување во декември 2017 година немаше измени во законската регулатива со која се регулира управувањето со ризикот од земја. Поради тоа Надзорниот одбор на својата седница, одржана во декември 2017 година истата ја оцени како адекватна за нареден период.

➤ **Политика за сигурност на информативниот систем**

Инфраструктурата за сигурноста на информативниот систем на Централна кооперативна банка АД Скопје е изградена за полесно и посигурно управување со информации во рамките на Банката. Истата се постигнува со имплементирање на Политиката за сигурност на информативниот систем во Банката.

На седницата одржана во декември 2017 година Надзорниот одбор на ЦКБ АД Скопје изврши измена и дополнување на горенаведената Политика, согласно со измените на информативниот систем, а во насока на нејзино усогласување со реалната состојба во работењето.

➤ **Сметководствена политика**

Надзорниот одбор на Банката на својата седница одржана во декември 2017 година одобри ревидирана Сметководствена политика на Централна кооперативна банка АД Скопје. Ревидирањето е извршено заради усогласување со измените во Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи и со цел усогласување со одредбите од новиот Меѓународен стандард за финансиско известување МСФИ 9 - Финансиски инструменти („Службен весник на РМ“ бр. 83/2017).

**Претседател на Надзорен одбор,
г. Тихомир Атанасов с.р.**